SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA PSIHOLOGIJA V LETU 2013
Poročilo DPK SM za psihologijo

Vsebina

1 Struktura kandidatov ... 2
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih ... 3
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije – primerjava po letih ... 4
1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013 ... 6

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013 ... 7
2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah ... 7
2.2 Meje med ocenami ... 9
2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah ... 10

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013 ... 12

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM ... 14
4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita ... 14
4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita ... 15
4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih ... 15
4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov ... 18
4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah ... 20

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori ... 21
5.1 Zunanje ocenjevanje ... 21
5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene ... 21

6 Povzetek ... 23
6.1 Ocena uspeha kandidatov ... 23
6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol ... 23
6.3 Druge ugotovitve ... 24

Avtorja:
Stanka Vrhovec, glavna ocenjevalka za psihologijo
Božena Veber Rasiewicz, predsednica DPK SM za psihologijo

Poročilo je potrdila DPK SM za psihologijo na svoji 12. redni seji 18. 10. 2013.
Ljubljana, oktober 2013

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature,** prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
  - kandidati z maturitetnim tečajem,
  - 21-letniki,
  - odrasli,
  - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
  - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
  - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
  - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

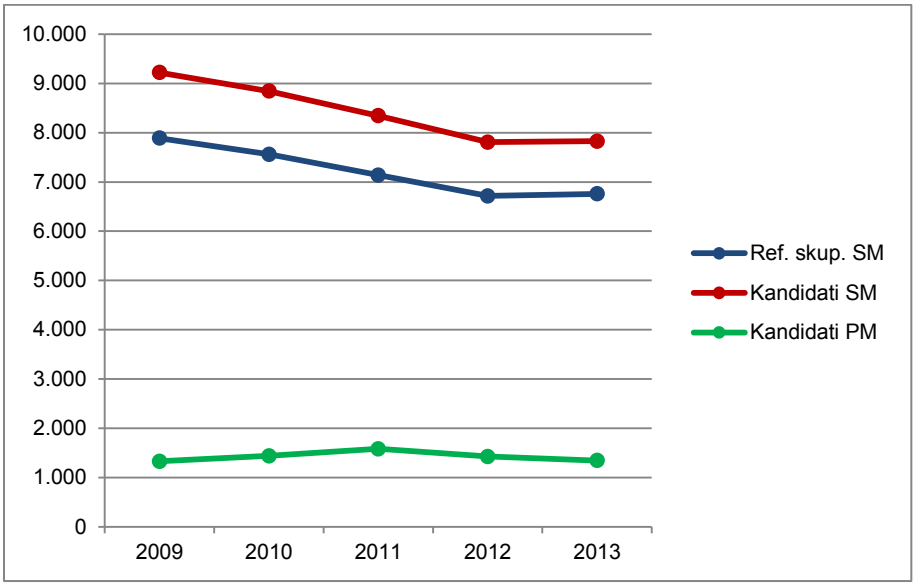
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2009 do 2013. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2009	7.889	9.221	1.332
2010	7.561	8.844	1.441
2011	7.138	8.343	1.584
2012	6.715	7.808	1.428
2013	6.759	7.826	1.346

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Vir: Državni izpitni center 2013

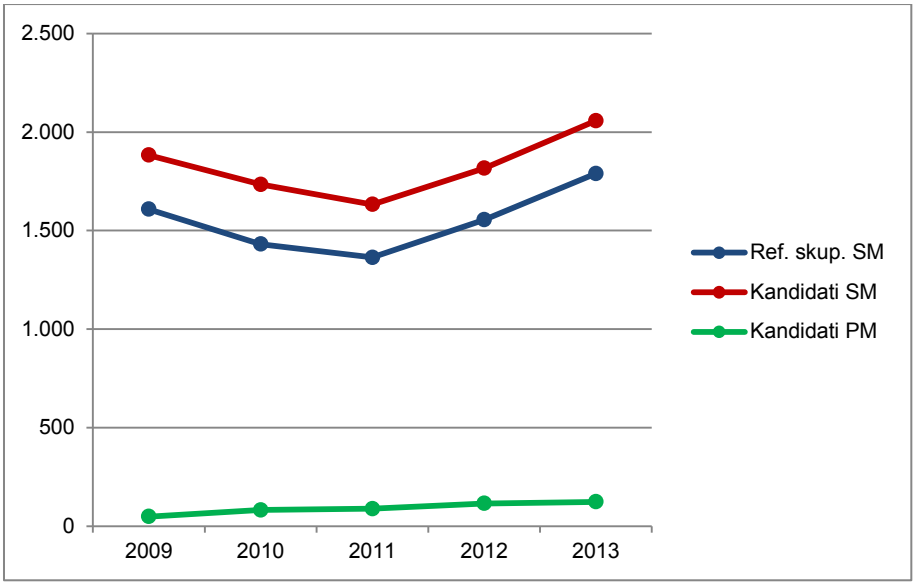
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali psihologijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2009 do 2013. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz psihologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2009	1.608	1.883	49
2010	1.431	1.734	83
2011	1.364	1.633	89
2012	1.555	1.816	116
2013	1.789	2.057	124

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz psihologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

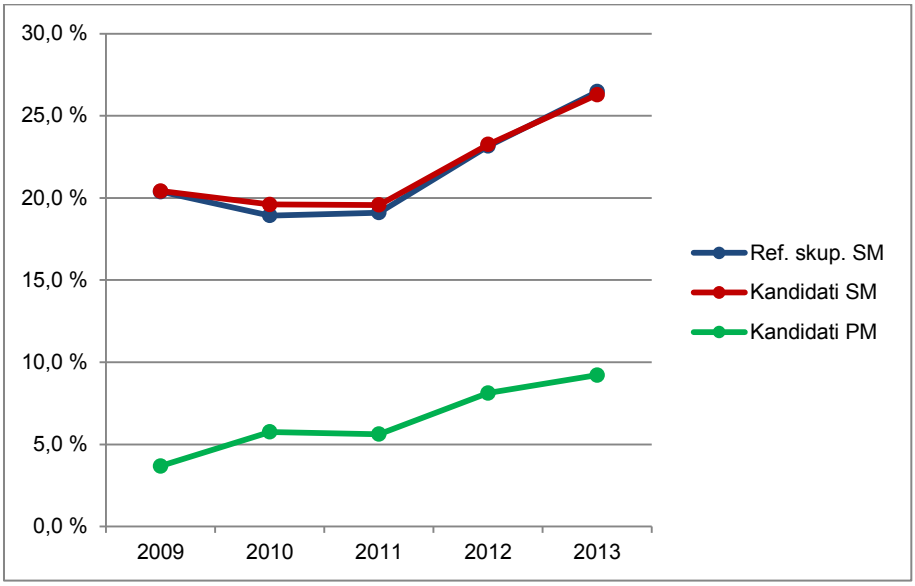
Vir: Državni izpitni center 2013

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali psihologijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2009 do 2013 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz psihologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2009	20,4 %	20,4 %	3,7 %
2010	18,9 %	19,6 %	5,8 %
2011	19,1 %	19,6 %	5,6 %
2012	23,2 %	23,3 %	8,1 %
2013	26,5 %	26,3 %	9,2 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz psihologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Vir: Državni izpitni center 2013

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013

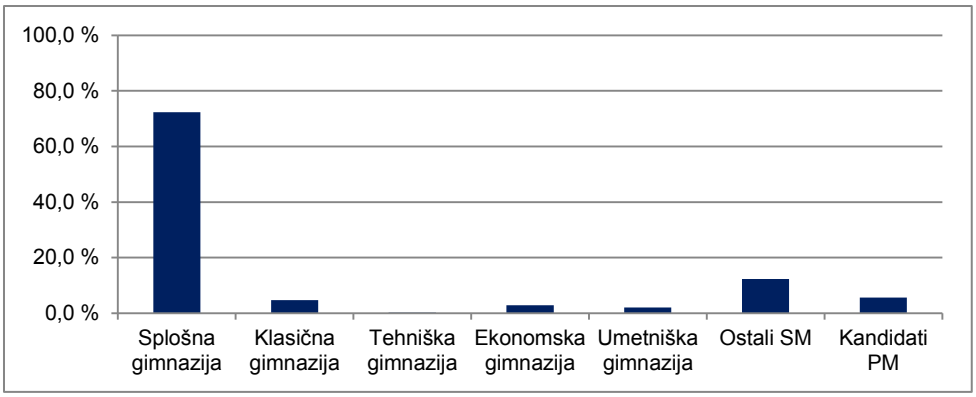
Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013

	Število	Delež
Splošna gimnazija	1.577	72,3 %
Klasična gimnazija	102	4,7 %
Gimnazija	1.679	77,0 %
Tehniška gimnazija	4	0,2 %
Ekonomska gimnazija	62	2,8 %
Umetniška gimnazija	44	2,0 %
Strokovna gimnazija	110	5,0 %
Ref. skup. SM	1.789	82,0 %
Ostali SM	268	12,3 %
Kandidati SM	2.057	94,3 %
Kandidati PM	124	5,7 %

gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija
strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija
ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija
kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013

Vir: Državni izpitni center 2013

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri psihologiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2013 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

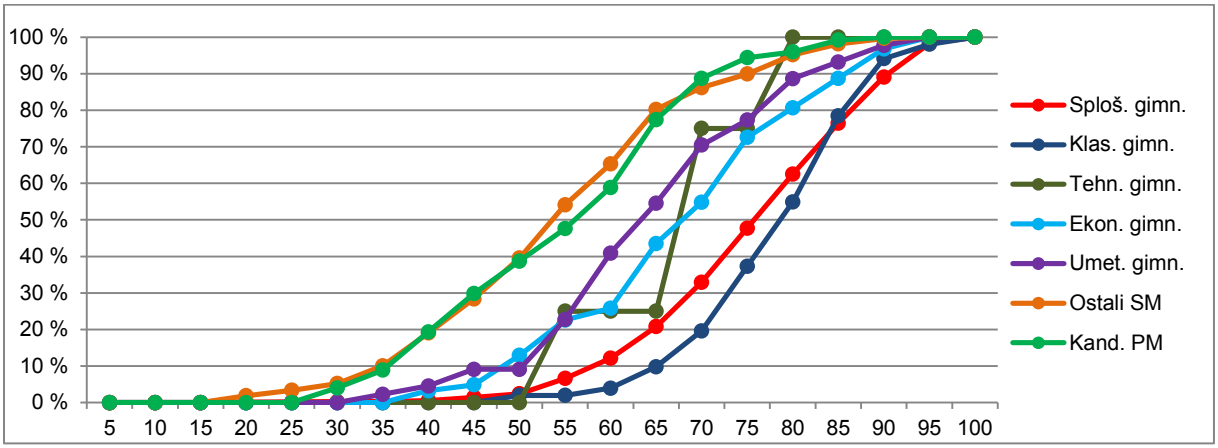
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

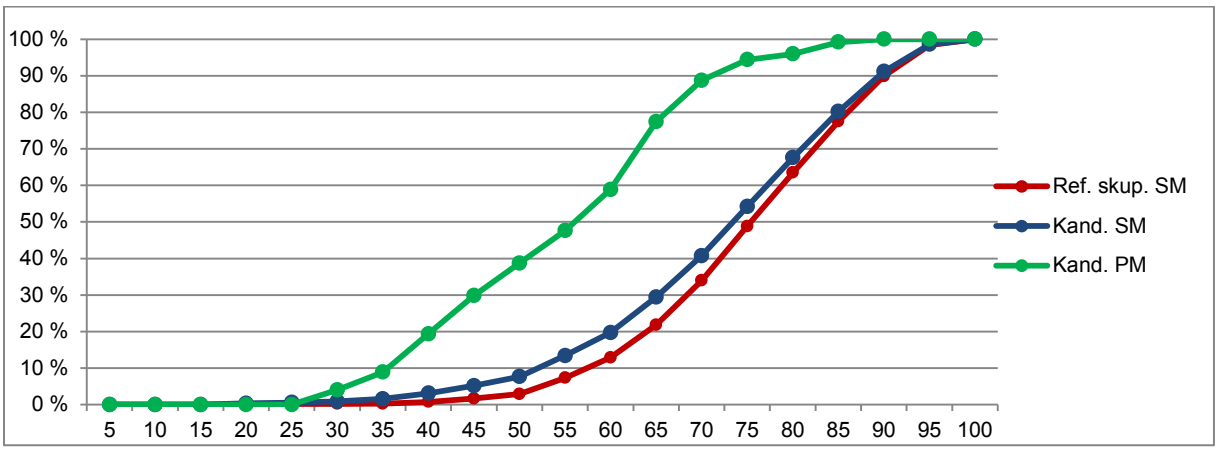
Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0–5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6–10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11–15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16–20	2	0	2	0	0	0	0	2	7	5	0
21–25	1	0	1	0	0	0	0	1	5	4	0
26–30	1	0	1	0	0	0	0	1	6	5	5
31–35	0	0	0	0	0	1	1	1	14	13	6
36–40	5	0	5	0	2	1	3	8	32	24	13
41–45	14	0	14	0	1	2	3	17	42	25	13
46–50	15	2	17	0	5	0	5	22	52	30	11
51–55	66	0	66	1	6	6	13	79	118	39	11
56–60	87	2	89	0	2	8	10	99	129	30	14
61–65	137	6	143	0	11	6	17	160	200	40	23
66–70	191	10	201	2	7	7	16	217	233	16	14
71–75	234	18	252	0	11	3	14	266	276	10	7
76–80	233	18	251	1	5	5	11	262	276	14	2
81–85	220	24	244	0	5	2	7	251	259	8	4
86–90	199	16	215	0	5	2	7	222	226	4	1
91–95	145	4	149	0	2	1	3	152	153	1	0
96–100	27	2	29	0	0	0	0	29	29	0	0
SKUPAJ	**1.577**	**102**	**1.679**	**4**	**62**	**44**	**110**	**1.789**	**2.057**	**268**	**124**

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	3 %	0 %
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	5 %	4 %
35	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	1 %	0 %	2 %	10 %	9 %
40	1 %	0 %	1 %	0 %	3 %	5 %	4 %	1 %	3 %	19 %	19 %
45	1 %	0 %	1 %	0 %	5 %	9 %	6 %	2 %	5 %	28 %	30 %
50	2 %	2 %	2 %	0 %	13 %	9 %	11 %	3 %	8 %	40 %	39 %
55	7 %	2 %	6 %	25 %	23 %	23 %	23 %	7 %	13 %	54 %	48 %
60	12 %	4 %	12 %	25 %	26 %	41 %	32 %	13 %	20 %	65 %	59 %
65	21 %	10 %	20 %	25 %	44 %	55 %	47 %	22 %	29 %	80 %	77 %
70	33 %	20 %	32 %	75 %	55 %	70 %	62 %	34 %	41 %	86 %	89 %
75	48 %	37 %	47 %	75 %	73 %	77 %	75 %	49 %	54 %	90 %	94 %
80	63 %	55 %	62 %	100 %	81 %	89 %	85 %	63 %	68 %	95 %	96 %
85	76 %	78 %	77 %	100 %	89 %	93 %	91 %	77 %	80 %	98 %	99 %
90	89 %	94 %	89 %	100 %	97 %	98 %	97 %	90 %	91 %	100 %	100 %
95	98 %	98 %	98 %	100 %	100 %	100 %	100 %	98 %	99 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center 2013

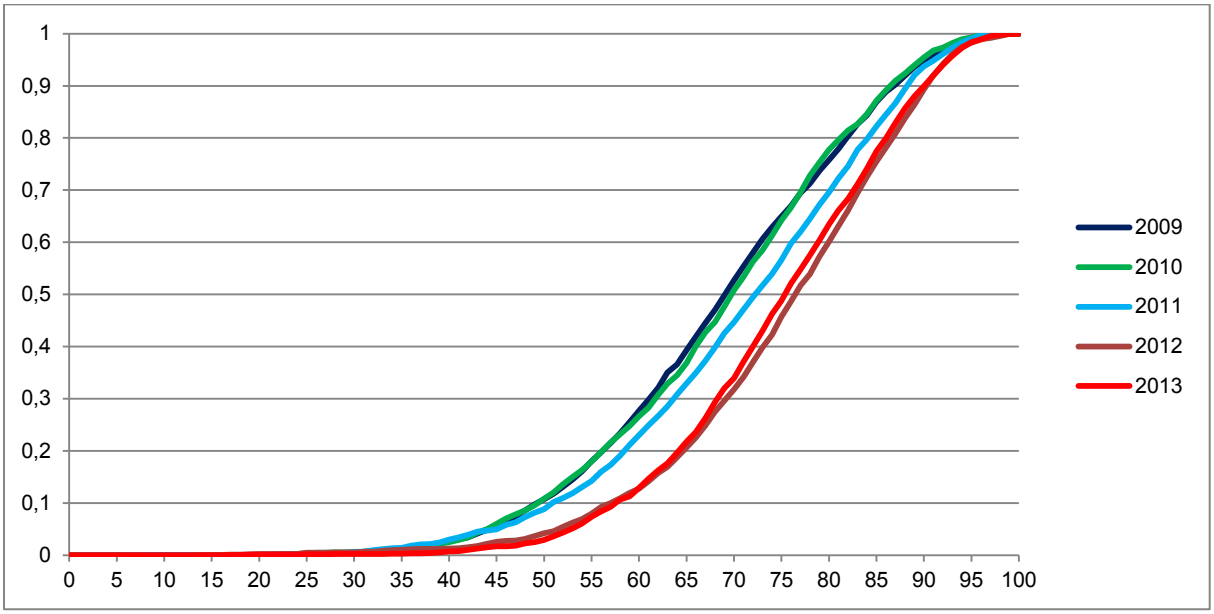
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2009 do 2013, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

	Ocene			
Leto	**2**	**3**	**4**	**5**
2009	47	60	73	86
2010	46	60	73	85
2011	46	60	73	86
2012	48	62	75	88
2013	48	61	74	87

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center 2013

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri psihologiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2013 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

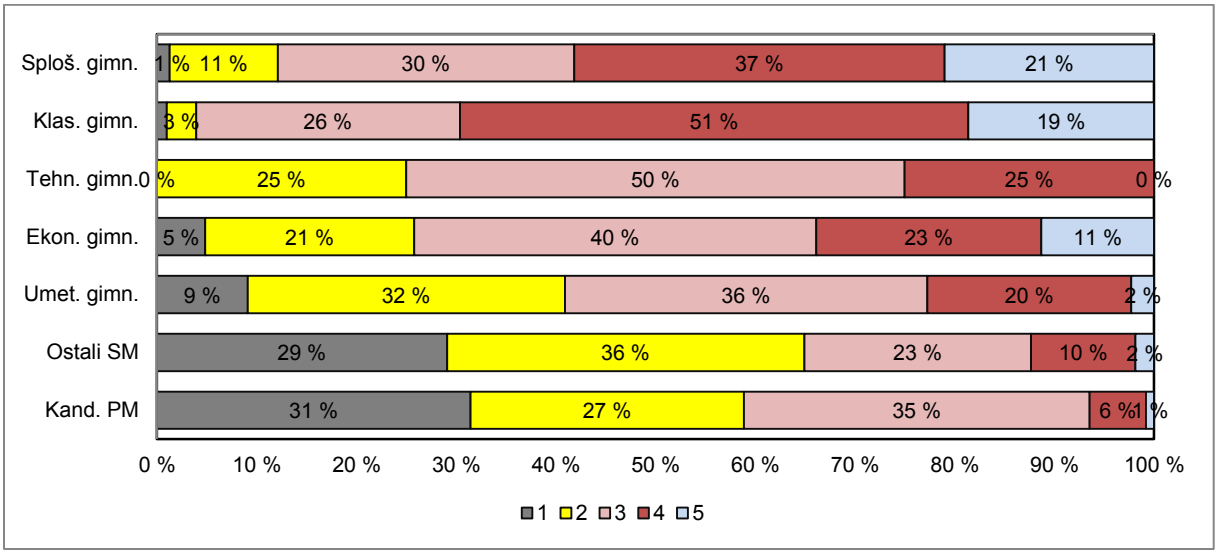
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

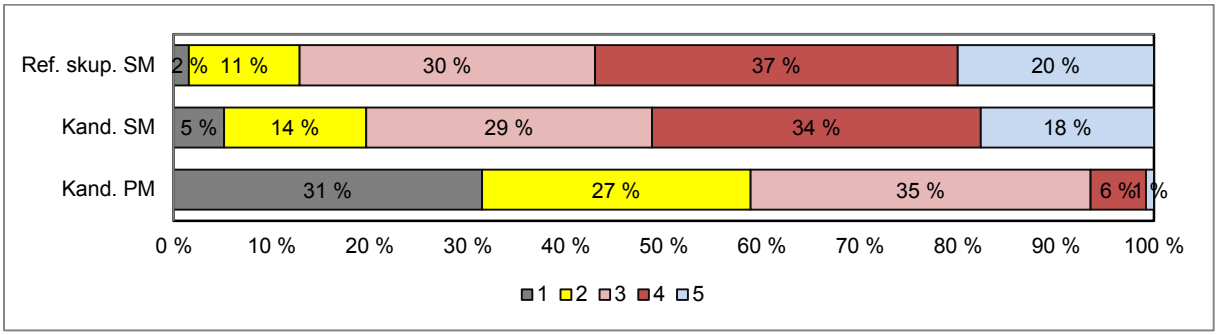
Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	20	1	21	0	3	4	7	28	106	78	39
2	171	3	174	1	13	14	28	202	298	96	34
3	469	27	496	2	25	16	43	539	600	61	43
4	586	52	638	1	14	9	24	662	690	28	7
5	331	19	350	0	7	1	8	358	363	5	1
Uspešni	**1.557**	**101**	**1.658**	**4**	**59**	**40**	**103**	**1.761**	**1.951**	**190**	**85**
Skupaj	**1.577**	**102**	**1.679**	**4**	**62**	**44**	**110**	**1.789**	**2.057**	**268**	**124**

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	1 %	1 %	1 %	0 %	5 %	9 %	6 %	2 %	5 %	29 %	31 %
2	11 %	3 %	10 %	25 %	21 %	32 %	25 %	11 %	14 %	36 %	27 %
3	30 %	26 %	30 %	50 %	40 %	36 %	39 %	30 %	29 %	23 %	35 %
4	37 %	51 %	38 %	25 %	23 %	20 %	22 %	37 %	34 %	10 %	6 %
5	21 %	19 %	21 %	0 %	11 %	2 %	7 %	20 %	18 %	2 %	1 %
Uspešni	**99 %**	**99 %**	**99 %**	**100 %**	**95 %**	**91 %**	**94 %**	**98 %**	**95 %**	**71 %**	**69 %**
Skupaj	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**	**100 %**

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center 2013

.

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013.

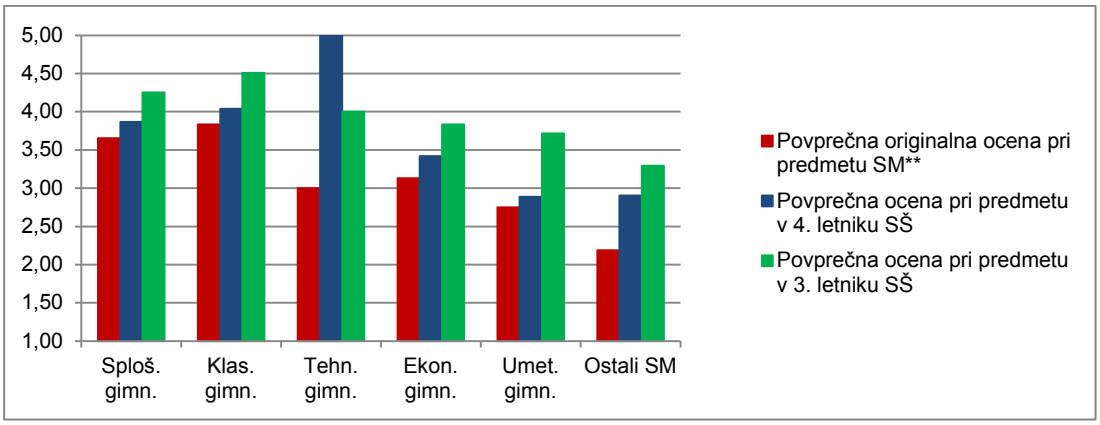
Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	1.577	102	1.679	4	62	44	110	1.789	2.057	268	124
Povprečni splošni uspeh pri SM*	19,65	21,84	19,79	15,75	16,35	17,14	16,63	19,62	19,38	14,84	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,71	3,94	3,73	3,50	3,53	3,18	3,39	3,70	3,64	2,90	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,59	3,76	3,60	3,25	3,40	3,32	3,36	3,58	3,54	2,94	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,66	3,83	3,67	3,00	3,15	2,75	2,98	3,63	3,44	2,20	2,17
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,66	3,83	3,67	3,00	3,13	2,75	2,97	3,62	3,44	2,19	2,17
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	75,16	77,85	75,32	65,88	67,51	64,35	66,19	74,76	72,07	54,11	54,85
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	76	79,5	76	67	67,5	63	66,5	76	74	54	56
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	12,33	9,46	12,19	11,30	13,73	12,53	13,16	12,44	14,57	15,03	14,14
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,87	4,04	3,88	5,00	3,42	2,89	3,24	3,84	3,78	2,91	3,89
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,25	4,51	4,27	4,00	3,84	3,72	3,80	4,24	4,18	3,29	3,29
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,70	0,63	0,70	-	0,71	0,76	0,69	0,70	0,71	0,64	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,72	0,66	0,72	-	0,64	0,55	0,57	0,71	0,71	0,52	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,68	0,67	0,68	-	0,53	0,33	0,45	0,67	0,67	0,47	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,65	0,59	0,64	-	0,58	0,64	0,62	0,65	0,66	0,56	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,65	0,59	0,64	-	0,58	0,64	0,62	0,65	0,66	0,56	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,62	0,63	0,62	-	0,71	0,43	0,66	0,63	0,64	0,48	0,08
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,38	0,40	0,38	-	0,62	0,35	0,52	0,41	0,46	0,38	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,30	0,32	0,30	-	0,40	0,44	0,42	0,33	0,37	0,12	0,29
Neuspešni s PP	1,27	0,98	1,25	0,00	4,84	9,09	6,36	1,57	5,15	29,10	31,45
Neuspešni brez PP	1,52	0,98	1,49	0,00	6,45	9,09	7,27	1,84	5,54	30,22	31,45

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.
***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.
Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz psihologije in povprečnih ocen iz psihologije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

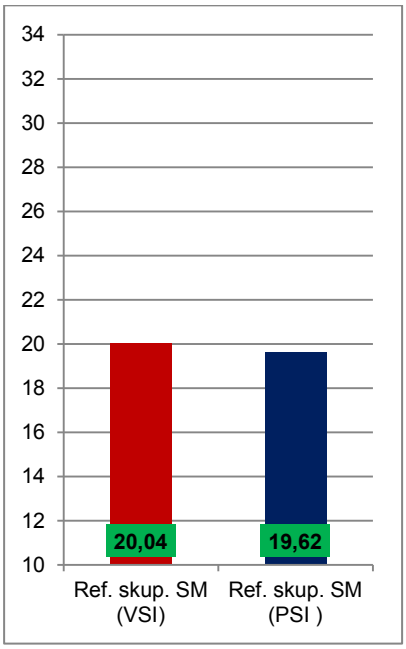
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz psihologije

Vir: Državni izpitni center 2013

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2013 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz psihologije (ref. skup. SM – PSI).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz psihologije

Vir: Državni izpitni center 2013

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2013.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

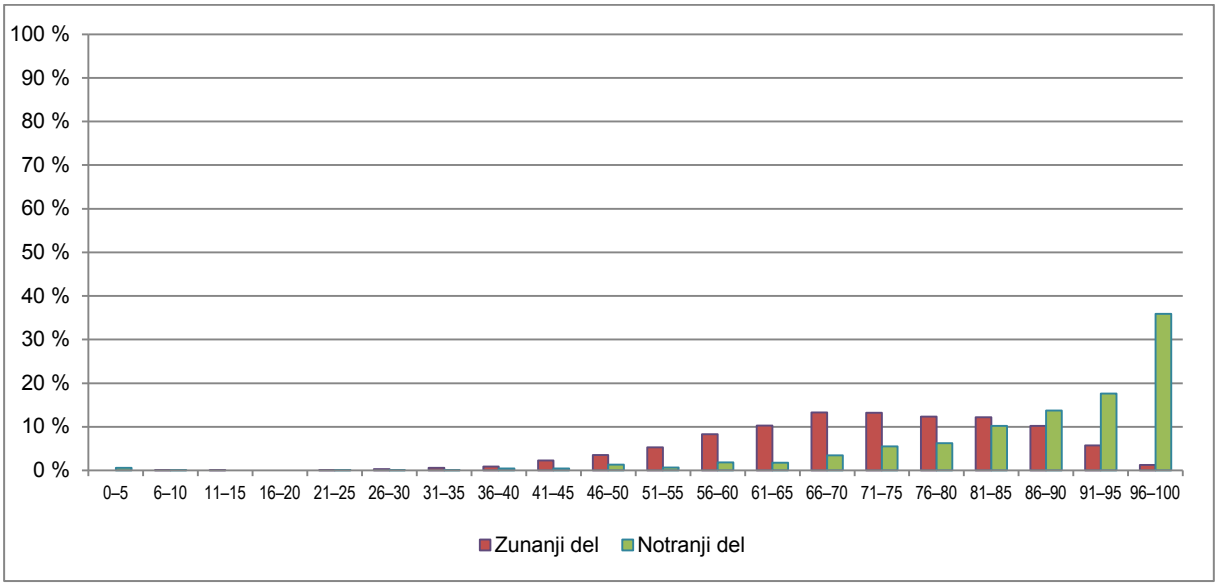
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	1.789	1.789
Povprečno število odstotnih točk	56,97	17,79
Standardni odklon odstotnih točk	11,19	2,89
Maksimalno število odstotnih točk	79,50	20,00
Povprečna težavnost	**0,71**	**0,89**

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2013.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	1 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	0 %	0 %
31–35	1 %	0 %
36–40	1 %	0 %
41–45	2 %	0 %
46–50	4 %	1 %
51–55	5 %	1 %
56–60	8 %	2 %
61–65	10 %	2 %
66–70	13 %	3 %
71–75	13 %	6 %
76–80	12 %	6 %
81–85	12 %	10 %
86–90	10 %	14 %
91–95	6 %	18 %
96–100	1 %	36 %
SKUPAJ	**100 %**	**100 %**

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center 2013

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2013.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2A	Izpitna pola 2B	Seminarska naloga
Število kandidatov	1.789	1.789	1.789	1.789
Povprečno število odstotnih točk	25,11	12,32	19,53	17,79
Standardni odklon odstotnih točk	5,70	1,56	5,61	2,89
Maksimalno število odstotnih točk	36,00	14,00	30,00	20,00
Povprečna težavnost	**0,70**	**0,88**	**0,65**	**0,89**

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

V spomladanskem izpitnem roku 2013 je izpit splošne mature iz psihologije opravljalo 2.057 kandidatov (vključeni so vsi, ki so izpit splošne mature opravljali prvič, maturitetni tečaj, 21-letniki ter odrasli). Kandidatov, ki so izpit splošne mature opravljali prvič (brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter odraslih in poklicne mature) je bilo 1.789, takih, ki so opravljali psihologijo kot dodatni izpit ob poklicni maturi, pa je bilo 124.

Podatki o rezultatih pri posameznih izpitnih enotah (polah) za kandidate, ki so izpit splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2013 opravljali prvič (N = 1.798), je prikazan v spodnji preglednici.

	Povpr. št. absolutnih točk	Povpr. težavnost
IP 1	25,11 od 36 možnih	0,6975
IP 2 A	12,32 od 14 možnih	0,8799
IP 2 B	19,53 od 30 možnih	0,6511
Seminarska naloga	17,79 od 20 možnih	0,8895

Pri prvi izpitni poli je bilo povprečno število absolutnih točk 25,11 od možnih 36 točk, povprečna težavnost je bila 0,70.

Povprečno število točk, ki so ga ti kandidati dosegli pri izpitni poli 2 A, je bilo 12,32 od možnih 14, povprečna težavnost je bila 0,88. Pri izpitni poli 2 B so kandidati dosegli povprečno 19,53 točke od možnih 30, povprečna težavnost je bila 0,65.

Pri notranjem delu izpita (seminarska naloga) so kandidati v povprečju dosegli 17,79 točke od možnih 20, povprečna težavnost notranjega dela izpita pa je znašala 0,89. Ti podatki so močno primerljivi z rezultati splošne mature 2012.

Porazdelitev po doseženih točkah pri prvi izpitni poli in pri poli 2 B se približuje Gaussovi krivulji. Od take porazdelitve pa odstopa razporeditev po doseženih točkah pri izpitni poli 2 A z nalogami izbirnega tipa, kjer je krivulja levo asimetrična (povprečno število točk je 12,32 od 14 možnih). Naloge izbirnega tipa so za kandidate precej enostavne, kar kaže tudi povprečni indeks diskriminativnosti, ki znaša 0,20.

Porazdelitev je močno levo asimetrična pri seminarski nalogi (notranji del ocene), kjer so kandidati v povprečju dosegli 17,79 točke od možnih 20. Med zunanjim in notranjim delom ocene je pozitivna korelacija, vendar je večji delež kandidatov z višjim številom točk.

Izpitna pola 1

Izpitna pola 1 vsebuje štiri strukturirane naloge, kandidati pa izberejo tri. Pri vsaki izmed strukturiranih nalog je mogoče doseči največ 12 točk. Statistična analiza upošteva rezultate maturantov, ki so prvič opravljali izpit splošne mature iz psihologije.

Najvišje povprečno število točk so kandidati dosegli pri 2. strukturirani nalogi (9,16 točke), nekoliko manj pri 1. nalogi (8,58 točke), sledi 3. naloga (8,28 točke) ter najmanj pri 4. nalogi (7,14 točke)

Statistična analiza je pokazala, da so bile strukturirane naloge po težavnosti nekoliko različne: indeksi težavnosti se gibljejo med 0,59 in 0, 76, kar je v mejah optimalne težavnosti nalog. Diskriminativnost nalog je dobra, saj se giblje med 0,47 in 0,64.

Naloga	N (1.789)	Povp. št. abs. točk	IT	ID
1	1.274	8,58	0,72	0,54
2	1.622	9,16	0,76	0,47
3	1.271	8,28	0,69	0,64
4	1.200	7,14	0,59	0,58

Za kandidate je bila najlažja 2. naloga (indeks težavnosti znaša 0,76; ID pa 0,47). To, 2. strukturirano nalogo je izbralo tudi največ kandidatov (1.622 od 1.789 – 91 %), ostale naloge je izbiralo podobno

število kandidatov: od 1. naloge, ki jo je izbralo 1.274 kandidatov (71 %), 3. naloge, ki jo je izbralo 1.271 kandidatov (71 %), do 4. naloge, ki jo je izbralo 1.200 kandidatov (67 %).

Indeksi težavnosti znotraj postavk posameznih štirih strukturiranih nalog se gibljejo med 0,62 in 0,77, razen v primeru 4. naloge, pri postavki 4.1 (indeks težavnosti je 0,42), kjer je bilo potrebno opredeliti učenje in iz podanega primera ugotoviti vrsti notranjih dejavnikov učenja. Indeksi diskriminativnosti so primerni do dobri, najmanjša diskriminativnosti je pri 2. strukturirani nalogi, ki pa je še vedno v območju primerne diskriminativnosti (nad 0,30).

Izpitna pola 2 A

Izpitna pola 2 A vsebuje 14 nalog izbirnega tipa. Kandidati izbirajo med štirimi možnimi odgovori. Odgovorov na te naloge zunanji ocenjevalci ne vrednotijo.

V povprečju predstavlja ta tip nalog za kandidate lažje naloge, saj se indeksi težavnosti gibljejo med 0,70 do 0,99. Diskriminativnost je pri določenih nalogah (naloge: 1, 3, 4, 5, 6, 10, 12, 13, 14) nekoliko slabša, giblje se med 0,08 do 0,25. Te naloge se nanašajo na podatek – letnico ustanovitve 1. psihološkega laboratorija, ugotavljanje oblike učenja, poznavanje motivacijske teorije A. Maslowa, prepoznavanje obrambnega mehanizma, določitve vrste dražljajev, določitve področja samopodobe, opredelitev socializacije, poznavanje teorij agresivnosti ter ugotavljanje ustrezne skupine vrednot.

Naloga	IT	ID
1	0,85	0,08
2	0,78	0,26
3	0,97	0,14
4	0,97	0,13
5	0,95	0,21
6	0,90	0,12
7	0,75	0,33
8	0,87	0,28
9	0,86	0,25
10	0,99	0,15
11	0,70	0,24
12	0,95	0,19
13	0,87	0,20
14	0,92	0,22

Izpitna pola 2 B

Izpitna pola 2 B vsebuje štiri naloge esejskega tipa, izmed katerih kandidati izberejo dve. Največje možno število točk, ki je pridobljeno iz odgovorov na posamezne dele strukturiranega eseja, je 14, kandidat pa lahko pridobi še 1 dodatno točko za notranjo zgradbo eseja (skupaj torej 15 možnih točk).

Kakor je razvidno iz statističnih podatkov, je največ kandidatov (1.580) izbralo 2. nalogo, po pogostosti izbire je sledila 4. naloga (izbralo jo je 985 od 1.789 kandidatov), sledi 3. naloga (594), nekoliko manj so izbirali 1. nalogo (419).

Povprečno število doseženih točk pri nalogah esejskega tipa se nekoliko razlikuje, najnižje je pri 1. nalogi (znaša 7,17 točke od 15 možnih), sledi 4. naloga s povprečjem 9,87 točke, pri 2. nalogi znaša 10,12 točke, najvišje pa je pri 3. nalogi s povprečjem 10,48 točke.

Za kandidate je bila najzahtevnejša 1. naloga esejskega tipa (indeks težavnosti 0,48; indeks diskriminativnosti 0,59), sledi 4. naloga (indeks težavnosti 0,66; ID 0,59), nato 2. naloga (indeks težavnosti 0,67; ID 0,67) in kot najmanj zahtevna med podanimi 3. naloga (indeks težavnosti je 0,70; ID,57). Težavnost nalog je optimalna, hkrati pa je diskriminativnost nalog zelo dobra, saj dobro razlikujejo kandidate, ki so bolj ali manj uspešni pri celotnem preizkusu.

Naloga	N (1.789)	Povp. št. abs. točk	IT	ID
1	419	7,17	0,48	0,59
2	1.580	10,12	0,67	0,67
3	594	10,48	0,70	0,57
4	985	9,87	0,66	0,59

Indeksi težavnosti znotraj postavk posameznih štirih strukturiranih esejev se gibljejo med 0,47 in 0,83, pri čemer se nižji indeksi težavnosti kažejo pri postavki »sinteza«. Indeksi težavnosti so v večini v mejah optimalne težavnosti. Tudi indeksi diskriminativnosti so dobri, saj se pri vseh postavkah gibljejo med 0,46 in 0,58.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Strukturirane naloge:

1. strukturirana naloga

Postavka 1.1	– zamenjujejo dražljaj in občutek; napačne opredelitve čutnih pragov; zamenjava čutnega praga s senzorno adaptacijo;
Postavka 1.2	– napačni primeri za čutne prage;
Postavka 1.3	– nerazumevanje pojava/pojma višji/nižji čutni prag.

2. strukturirana naloga:

Postavka 2.1	– namesto odprti/zaprti tip vprašanj navajajo odprti/zaprti tip vprašalnika;
Postavka 2.2	– zamenjujejo raziskovalne tehnike in metode raziskovanja; – kot raziskovalno tehniko navajajo anketo; – namesto kombinirani tip vprašanj navajajo »mešani tip«;
Postavka 2.3	– ne navajajo eksplicitno prednosti/pomanjkljivosti za vsak tip vprašanj v vprašalniku posebej – navedejo samo »kar je prednost enega …, je pomanjkljivost drugega tipa …

3. strukturirana naloga

Postavka 3.1	– pogosto slabe ali napačne opredelitve frustracije in osebnostne čvrstosti (OČ); – pogosto napačne opredelitev frustracije … »frustracija je ovira …«; – sestavin osebnostne čvrstosti pogosto ne navajajo; – zamenjava osebnostne čvrstosti s čustveno zrelostjo;
Postavka 3.2	– iz ponazoritev je težko razbrati, katero sestavino OČ ponazarja;
Postavka 3.3	– navajajo samo presoje brez utemeljitev.

4. strukturirana naloga

Postavka 4.1	– večinoma slabe ali pomanjkljive opredelitve učenja; – nepoznavanje dejavnikov učenja (fiziološki, psihološki) – pogosto navajajo samo vrste psiholoških dejavnikov;
Postavka 4.2	– s primeri pogosto ponazarjajo samo po en dejavnik (naloga zahteva po dva);
Postavka 4.3	– dejavnike za izboljšanje uspešnosti učenja tujega jezika sicer navajajo, njihovega učinka pa ne utemeljujejo.

Strukturirani eseji:

1. strukturiran esej

Znanje	– ne poimenujejo področij osebnostnega razvoja; – opisujejo obdobja razvoja namesto področij razvoja;
Razumevanje in uporaba	– zamenjujejo dejavnike socializacije z vrstami socializacije; – namesto primerjave razvojnih obdobij (mladostništvo in odraslost) samo opisujejo ti dve razvojni obdobji;
Sinteza in vrednotenje	– presoje so posplošene; – slabe utemeljitve vloge dejavnikov socializacije za uspešen prehod ...; – pojavljajo se podobni odgovori kakor pri 2. strukturiranem eseju (vpliv družine na razvoj čustev).

2. strukturiran esej

Znanje	– večinoma slabe ali pomanjkljive opredelitve čustev; – pogosto zamenjevanje afektov in razpoloženj s kompleksnimi čustvi;
Razumevanje in uporaba	– značilnosti temeljnih čustev ne pojasnjujejo;
Sinteza in vrednotenje	– pojasnitve so pomanjkljive ali posplošene.

Kandidati imajo največje težave pri opredelitvi pojma čustvo. Odgovori kažejo na pomanjkljivo branje vprašanj/navodil in slabšo organiziranost pri odgovarjanju.

3. strukturiran esej

Znanje	– komponente stališč ne poimenujejo; – zamenjevanje komponent stališč s komponentami pri čustvih;
Razumevanje in uporaba	– slabe ali pomanjkljive ponazoritve posameznih komponent stališč na primerih; – slabše razumevanje/ponazoritev kognitivne komponente; – na primerih težko ločijo/ponazarjajo čustveno in dinamično komponento;
Sinteza in vrednotenje	– nedosledno upoštevanje presoj pozitivnih in negativnih vplivov vrstnikov na razvoj stališč.

Kandidati izkazujejo pomanjkljivo poznavanje in razumevanje stališč ter tudi nedoslednost v upoštevanju zahtev naloge.

4. strukturiran esej

Znanje	– pogosto opišejo samo eno značilnost Thurstonove teorije inteligentnosti; – zamenjevanje Thurstonove in Gardnerjeve teorije inteligentnosti;
Razumevanje in uporaba	– pogosto nejasni ali pomanjkljivi primeri nalog za merjenje razvitosti določenega faktorja;
Sinteza in vrednotenje	– zelo posplošene ali slabe pojasnitve, zakaj je potrebno biti previden pri razlagi testnih izidov.

Kandidati izkazujejo pomanjkljivo poznavanje (znanje) Thurstonove teorije inteligentnosti in nizko kritičnost/razumevanje podatkov o inteligentnosti posameznika.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Zunanji ocenjevalci so glede ustreznosti sestavljenosti nalog ocenili, da je bila večina nalog ustrezno sestavljenih, dva ocenjevalca pa sta opozorila na dve nalogi v izpitni poli 1. Gre za:

- 2. nalogo, katere napovedno besedilo, nakazani problem, naj bi bilo dvoumno in zavajujoče ter
- 4. nalogo, ki naj bi bila premalo razumljiva in tudi oblikovno nepregledna oziroma preobsežna (posebej v delu 4.2).

Večina ocenjevalcev meni, da kandidati od kognitivnih ravni slabše obvladajo raven znanja, v manjši meri sintezo in vrednotenje.

Strokovno in vsebinsko ustreznost izpitnih pol so ocenjevalci v povprečju ocenili kot prav dobro (povprečna ocena 4 od možnih 5). Podobna povprečna ocena ocenjevalcev je za sestavo navodil.

Podanih je bilo še nekaj drugih pripomb, ki so se nanašale na posamezne zahteve, navedene v *Navodilih za ocenjevanje*, glede točkovnika :

- da je preveč izključujoč;
- predlog glede natančnosti določenih odgovorov – navedbe pričakovanih odgovorov naj bi bile še natančnejše;
- da navodila niso dovolj konkretna;
- da manjka možnost »pomanjkljive opredelitve«, če gre za opredelitev (npr. učenja, čustev, …).

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Spomladanski izpitni rok splošne iz izbirnega predmeta psihologija je potekal v torek, 4. junija 2013. Pri poteku pisanja ni bilo posebnosti.

Število vseh kandidatov, ki so 4. junija 2013 opravljali pisni izpit iz predmeta psihologija, je 2.057, kar kaže na porast v primerjavi s prejšnjim letom. Kandidatov brez upoštevanja tistih, ki so opravljali splošno maturo iz psihologije kot posamezni izpit splošne mature ob poklicni maturi, je bilo 1.789 (tistih z izpitom ob poklicni maturi pa 124).

Člani DPK SM za psihologijo smo izvedli moderacijo *Navodil za ocenjevanje* izpitnega gradiva v četrtek, 6. junija 2013. V petek, 7. junija, smo imeli seminar za ocenjevanje izpitnih pol za zunanje ocenjevalce. Takrat smo tudi razdelili gradivo v ocenjevanje. Pri ocenjevanju je sodelovalo 42 zunanjih ocenjevalcev, skupaj s 5 člani DPK SM. Iz ljubljanske regije je bilo 32, iz mariborske pa 10 ocenjevalcev.

Ocenjevanje se je izvajalo na domu. Ocenjevalci so ocenjevali 1. izpitno polo in del B 2. izpitne pole. Vsako izpitno polo sta neodvisno ocenila ocenjevalca. Izpitne pole, kjer sta se oba ocenjevalca razhajala za več kakor 20 % ocene, smo kontrolno ocenili. Teh izpitnih pol je bilo 166 (42 IP 1, 124 IP 2 B). Prav tako smo kontrolno ocenili izpitne pole tistih kandidatov, ki so po določitvi mej dosegli 1 oz. 2 točki pod mejo za zadostno. Teh izpitnih pol je bilo 54 (27 IP 1, 27 IP 2 B).

Kontrolno ocenjevanje je poleg glavne ocenjevalke izvajalo 10 pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki jih je marca 2013 v soglasju z glavno ocenjevalko imenoval Državni izpitni center.

Menjava nalog je bila izvedena 13. junija, oddaja nalog po 2. ocenjevanju pa je bila 19. junija 2013. V dneh med 21. in 26. junijem smo izvedli še kontrolno ocenjevanje.

V spomladanskem izpitnem roku je en ocenjevalec ocenil približno 100 izpitnih pol v prvem ocenjevanju in prav toliko v drugem.

Prevzem gradiva, menjava in vračanje izpitnih pol je potekalo brez posebnosti.

V zvezi z obliko in tiskom izpitnih pol ni bilo opaziti bistvenih nepravilnosti.

Med potekom izpita splošne mature iz psihologije na posameznih šolah ni bilo zabeleženih posebnosti.

Delo zunanjih ocenjevalcev je bilo v glavnem korektno izvedeno.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Po razglasitvi rezultatov spomladanskega roka splošne mature 2013 so nekateri kandidati zaprosili za vpogled tudi v izpitne pole pri psihologiji. Takih kandidatov je bilo 155 (lani 132), izmed teh pa jih je nato 45 (lani 40) podalo ugovor na oceno in 1 ugovor na izračun ocene (skupaj torej 146 ugovorov).

Po opravljenih izvedenskih pregledih izpitnih nalog se je letos pri 25 kandidatih (lani pri 17) spremenila vsota števila točk, pri 10 kandidatih (lani pri 6) pa je prišlo do spremembe ocene.

Pri izvedenskih pregledih sta sodelovali dve izvedenki. Ugotovitve kažejo, da se je letos število vpogledov in ugovorov na oceno nekoliko povečalo v primerjavi z lanskim letom, kar je mogoče delno pripisati tudi večjemu število vseh izpitov (letos 2.057, lani 1.932).

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

V spomladanskem izpitnem roku splošne mature je izpit iz izbirnega predmeta psihologija opravljalo 2.057 vseh kandidatov, kar kaže na porast v primerjavi s prejšnjim letom. Kandidatov, ki so prvič opravljali izpit splošne mature iz psihologije kot posamezni izpit (referenčna skupina) je bilo 1.789 (lani 1.555 kandidatov). Povprečni uspeh kandidatov je bil podoben lanskemu. Letos so kandidati v povprečju dosegli 74,76 točke (lani 75,14 točke). Povprečna ocena pri predmetu je bila 3,63 (lani 3,60). Kriterij za pozitivno oceno je bil enak kakor lani (48 točk). V primerjavi z lanskim letom pa so se meje za oceno pri vseh preostalih ocenah znižale za 1 točko (ocena dobro: 61 točk, lani 62 točk; ocena prav dobro 74 točk, lani 75 točk; ocena odlično 87 točk, lani 88 točk). V primerjavi z lanskim letom je bil nižji odstotek neuspešnih kandidatov (1,84 %, lani 2,83 %). Povprečno število odstotnih točk pri zunanjem delu izpita je bil letos podoben kakor lani (letos 56,97 točke, lani 57,55 točke), maksimalno število doseženih odstotnih točk pri zunanjem delu izpita pa je bilo letos popolnoma enako kakor lani (obakrat 79,50 točke). Primerljiva je tudi povprečna težavnost zunanjega dela izpita (IT je bil letos 0,71, lani 0,72). Tudi rezultati po posameznih izpitnih polah so precej podobni. Pri izpitni poli 1, pri kateri kandidat izmed štirih strukturiranih nalog izbere tri, je bil povprečni rezultat 25,11 točke (lani 25,55 točke) od možnih 36 točk. Težavnost tega dela izpita je bila zmerna (IT je bil letos 0,70, lani 0,71). Pri izpitni poli 2 A (naloge izbirnega tipa) je bil povprečni rezultat 12,32 točke (lani 12,39 točke) od možnih 14 točk. Povprečni indeks težavnosti (IT je bil obakrat 0,88) kaže, da je ta del izpita za kandidate lahek. Pri izpitni poli 2 B, pri kateri kandidat izmed štirih ponujenih esejskih nalog izbere dve, je bil povprečni rezultat letos 19,53 točke (lani 19,60 točke) od možnih 30 točk. Povprečni indeks težavnosti tega dela izpita (IT je bil obakrat 0,65) kaže na zmerno težavnost tega dela izpita. Določanje mej med ocenami je potekalo na podlagi statistične analize razporeditve po doseženih točkah in na podlagi vsebinske analize odgovorov kandidatov, zlasti pri mejnih točkah. Tudi rezultati notranjega dela izpita so bili obakrat podobni. Povprečno število odstotnih točk je bilo letos 17,79 točke (lani 17,59 točke) od 20, povprečna težavnost pa letos 0,89 (lani 0,88). Ta del izpita je za kandidate lažji kot zunanji del oziroma vložijo v delo več truda kot v učenje za zunanji del, saj izberejo temo seminarske naloge v skladu s svojimi interesi, za izdelavo naloge imajo med šolskim letom na razpolago dovolj časa, ponujena jim je tudi mentorjeva pomoč.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Zunanji ocenjevalci so ocenili, da so bile naloge večinoma ustrezno sestavljene in tudi primerno težavne. Nekaj kritike je bilo namenjene dvema nalogama iz izpitne pole 1 (strukturirane naloge), kjer naj bi bilo pri 2. strukturirani nalogi v napovednem besedilu, v nakazanem problemu, besedilo nekoliko dvoumno in zavajajoče, 4. strukturirana naloga pa naj bi bila premalo razumljiva in tudi oblikovno nepregledna ter preobsežna, posebej v delu 4.2. Ocenjevalci menijo, da so v nalogah ustrezno zastopane različne taksonomske stopnje, kandidati pa slabše obvladajo raven znanja, v manjši meri sintezo in vrednotenje.

6.3 Druge ugotovitve

Priprava, prevzem izpitnega gradiva, ocenjevanje in vračanje izpitnih pol je potekalo brez posebnosti. V zvezi z obliko in tiskom izpitnih pol ni bilo opaziti bistvenih nepravilnosti. Med potekom izpita na posameznih šolah ni bilo zabeleženih posebnosti. Delo zunanjih ocenjevalcev je bilo v glavnem korektno izvedeno. Število kontrolnih ocen (razhajanje med dvema ocenjevalcema za več kot 20 % ocene) je bilo nižje kot lani, 166 izpitnih pol (lani 195) smo kontrolno ocenili, kljub temu da je bilo število kandidatov pri predmetu psihologija letos višje. Kontrolno smo ocenili tudi izpitne pole tistih kandidatov, ki so po določitvi mej med ocenami dosegli 1 oz. 2 točki pod mejo za pozitivno oceno (27 kandidatov). Za vpogled v izpitne pole po razglasitvi rezultatov spomladanskega izpitnega roka je pri psihologiji zaprosilo 155 kandidatov (lani 132). Število ugovorov na ocene je bilo letos 45 (lani 40), 1 kandidat pa je podal ugovor na izračun izpitne ocene. Po opravljenih izvedenskih pregledih izpitnih pol se je pri 25 kandidatih (lani pri 17) spremenila vsota števila točk, pri 10 kandidatih (lani pri 6) pa je prišlo do spremembe ocene. Letos se je število vpogledov in število ugovorov na oceno nekoliko povečalo v primerjavi z lanskim letom, kar je mogoče delno pripisati tudi večjemu številu vseh izpitov pri predmetu psihologija (letos 2.057, lani 1.932).